

OSEMDESET LET GASILSKEGA DRUŠTVA NA DOBRAČEVI

Vas Dobračeva, ki leži na severnem obrobju žirovske kotline, je štela okrog 70 hiš, ki jo je na sv. Ano (26. julija 1881) prizadel velik požar. Hiše in gospodarska poslopja, povečini krita s slamo, so se vnemala drugo za drugim. Gospodarji s posli so reševali in varovali imetje, kakor so vedeli in znali. Ustno izročilo pove, da je pogorelo preko 70 »cimprov«. Koliko dela, moči in odpovedi je bilo potrebno za obnovo vasi, ki je bila skoraj uničena. Menimo, da je trajala obnova več let.

Ko so v Žireh ustanavljali okrog leta 1890 gasilsko društvo, so se vanj včlanili tudi nekateri z Dobračeve. Po dvajsetih letih nesreče pa so začeli dobračevski gospodarji misliti na samostojno društvo na Dobračevi, ki bi bila bližje vasi in hitreje pripravljeno za gašenje

požara. Navdušenje za ustanovitev samostojnega društva je bilo tolikšno, da je Franc Blažič-Župan zastoj ponudil zemljišče za dom. Začeli so nabirati prispevke po hišah in zbrali dovolj denarja in materiala, tako da so upali začeti graditi lasten dom, ki je bil dovršen že do jeseni v letu 1902. Dom je bil zgrajen in treba je bilo zadostiti še formalnostim. Na ustanovnem zboru, ki je bil 11. novembra 1902, so izbrali gotovo najbolj vplivne in delovne člane v društveni odbor:

načelnik

Janez Jež-Tomincov

podnačelnik

Franc Kavčič-Kolerjev

tajnik

Ivan Oblak-Krekov

blagajnik

Franc Žakelj-Fricov

odborniki

Jurij Kavčič-Kolerjev

Janez Erznožnik-Brezar

Franc Grošelj-Hribčar

namestnika

Franc Bogataj-Žagar

Matija Dolenc-Strojer

Ni moč z dokazili trditi, kdo vsi so bili še člani društva, vendar se od ustanovitve do poletja 1905 gotovo ni članstvo toliko spremenilo, da ne bi mogli napisane člane na prvi in drugi strani knjige »Službeni zapisnik prostovoljne požarne brambе Dobračeva« imeti za prve člane društva. Različne dolžnosti so opravljali:

načelnik

Janez Jež-Tomincov

podnačelnik

Franc Kavčič-Mrovce

četovodja

Jurij Kavčič-Koler

Gasilski dom na Dobračevi, ki je bil zgrajen leta 1902

tajnik

Filip Gantar-Lipe

blagajnik

Janez Kopač-Beštrovce

vodja plezalcev

Franc Grošelj-Hribčer

vodja varuhov

Pavel Grošelj-Hribčer

namestnik vodje čete

Matija Zajc-Matičk

namestnik

Janez Starman-Kovač

orodjar

Janez Kopač-Balantač

zdravnik

Luka Jesenko-Jesenka

odborniki

Janez Erznožnik-Brezar

Franc Istenič-Keber

Tomaž Majnik-Klobačk

trobentača

Janez Kržišnik-Sluga

Matevž Strlič-Čelesnik

preglednika računov

Janez Zajc-Zajc

Janez Kopač-Markant

plezavci

Jakob Bogataj-Minin

Andrej Kopač-Beštrov

Vinko Eržen-Gantarjev

Anton Kržišnik-Vrbančkov

Anton Grošelj-Lustik

brizgavci

Anton Erznožnik-Žnidrčk

Franc Bačnar-Boštjanov

Janez Cigale-Ratajc

Franc Bogataj-Kadornov

Jakob Primožič-Semon

Janez Mlakar

Rudolf Ovsenk-Kafur

Jože Oblak-Jože

Tomaž Svetličič

Anton Poljanšek-Muhovc

Franc Erznožnik

Jakob Oblak-Majnk

Franc Gruden

Jakob Kržišnik

Franc Gladek-Gladek

Franc Reven

Franc Kavčič-Tinčna

varuhi

Matevž Selak

Janez Kavčič-Trčk

Karol Kristan-Krištančkov

Jožef Slabe

Franc Kristan-Krištančkov

zastavonoša

Jakob Kokelj-Burnk

Med članstvom niso vpisani Josip Žakelj, ki se je veliko trudil za zgraditev doma, in ustanovni odborniki Ivan Oblak, Franc Žakelj in Matija Dolenc — so mar odstopili?

Dom je bil zgrajen, manjkala pa je brizgalna. Sklep o njenem nakupu je bil najbrž izglasovan 1. januarja 1903 »Pri županu«, kjer je bil občni zbor. Zbore so sklicevali z redkimi izjemami vsako leto na Novega leta dan popoldne pri gostilničarju in darovavcu zemljišča za dom Francu Blažiču. To navado zasledimo še leta 1937. O pustu so brizgalno dobili in navdušeno proslavili novo pridobitev na Selu. In prav na Selu pri Jožetu Oblaku so jo pozneje prvič uporabili za gašenje hiše, katera je zagorela 19. avgusta tistega leta. Nova nesreča je doletela Dobračevo le dvajset dni zatem, 10. septembra je udarila strela v Tinčnovo štalo in zagorele so kmetije pod cesto. Dogodek je upodobil slikar Franc Kopač, sliko pa zvesto čuvajo gasilci. V tem letu so gasilci nabavili še drugo orodje in oblačila. Na začetku leta so na občnem zboru sklenili dostojno proslaviti uspehe. Na sv. Petra (29. junija) 1904, je bil blagoslovljen dom in priredili so veselico, ki je prinesla obilo dobička. Tega dne je narejen prvi fotografski posnetek doma. Naslednjega leta 1905, na praznik sv. Petra in Pavla, je bila spet veselica z razvitjem društvenega prapora, katere mu je bila botrica Franja Tavčarjeva. Prapor je še ohranjen, o dogodku pa priča fotografija.

Gasilec kmalu ni več zadostovala ročna brizgalna, zato so leta 1909 kupili novo — motorno. Na občnem zboru 1. januarja 1910 je bil za vse zasluge in delo za razvoj društva imenovan za častnega člana Janez Jež — načelnik od ustanovitve.

Dejavnost društva se je začela usmerjati v izpopolnjevanje in vežbanje. Članov samo za parado niso marali, zato so na občnem zboru leta 1912 sklenili: »Kdor vaje trikrat zaporedoma zamudi, ga ima odbor pravico izključiti.« (Na

Stavba, ki je bila kupljena za potrebe gasilcev leta 1952

seji 16. maja 1912 so izključili prve tri člane, med njimi do tedaj najdelavnejšega in častnega člana Janeza Ježa). Sklenili so, da se sprejme v društvo le do 50 rednih članov in ne več, ker ni več oblek. To pravilo so prvič prekršili leta 1919, nato spet leta 1927, po letu 1950 pa so sklep opustili. Za boljše delovanje društva so bili sprejeti podporni člani in članice. Pomagali so s prispevki in ob veselicah, ki jih je društvo prirejalo dvakrat letno (na Tri kralje in sv. Petra), kar je postalo tradicija. Iz zapisnikov razberemo, da je imelo društvo leta 1914 22 podpornih članov in 20 podpornih članic. Gasilsko društvo je imelo tudi pevski odsek, kateri je prav v tem letu propadel. Sklenjeno pa je bilo, da ostane premoženje društva.

Točno po 33 letih velikega požara na Dobračevi je izbruhnil svetovni požar. V vojno je odšla polovica delujočih članov, vendar ostali niso jenjali z delovanjem. V dom so napeljali električno razsvetljava, kar je pripomoglo k hitrejši organiziranosti in hitrejši pomoči pri nesrečah, ki so se zgodile ponoči. Na občnem zboru leta 1915 so zdesetkani člani poprosili izključenega Janeza Ježa, da sprejme vsaj začasno vodstvo društva. Užaljenost in krivica sta se umaknili potrebam. Vojni čas je terjal

od članov veliko odpovedi in dela. Dohodkov ni bilo, zato so morali leta 1917 zaprositi za občinsko podporo.

Ponovni zagon je opaziti spet po končani vojni. Lotili so se popravila doma, ki je bil že zelo v slabem stanju. Sprejemali so nove člane. Na seji 18. aprila 1920 so sprejeli za člana Antona Bogataja kot trobentača. Leta 1937 je obiskoval v Ljubljani tečaj in pridobil prvi v Zireh naziv častnika. Danes je najstarejši gasilec v društvu, nosilec več odlikovanj. Nakupili so novih cevi in potrebnega orodja. Štiriletno zamudo so nadoknadili tudi z veselicami, ki so bile dobro obiskovane. Dvajsetletnica društva je neopazno zdrsula mimo, zato pa so se tembolj pripravili na praznovanje srebrnega jubileja. Nabavili so motorko, ki je veljala 37.800 din in ki še danes deluje. Dne 29. junija 1927 so jo blagoslovili z uspešno veselico. Skrbeli so za svoja delovna in paradna oblačila, pomagali so vaščanom s tem, da so kupili mrliški voz, nabavili prte ter jih za majhno odškodnino posojali.

Za kupljeno orodje, cevi in dve brizgalni je zmanjkovalo prostora. Prav to leto je hotelo Sokolsko društvo povečati svoje prostore in zato predlagalo društvom, da bi zidali skupen dom. Po tehtnem premisleku so gasilci misel o skup-

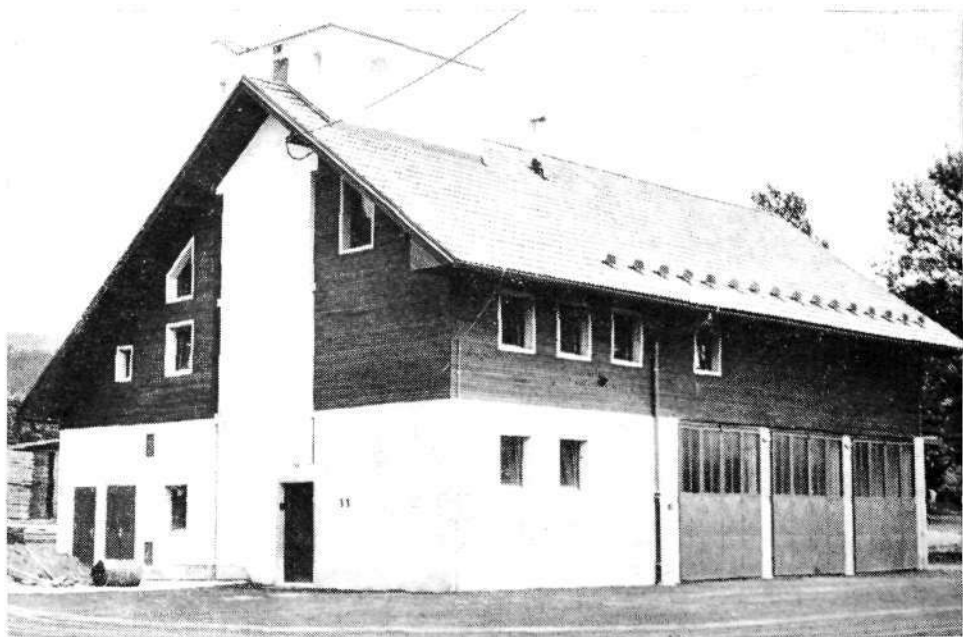
nem domu zavrnilo in jeli misliti na povečanje svojega doma. Leta 1931 so odkupili še 400 m² zemljišča okrog doma in dali izdelati načrte za povečanje. S prepisom so se začele težave. Gospodarski in politični položaj se je zaostrial, zato je načelnik na zboru 1. januarja 1932 priporočil, »da se je treba v danih razmerah zadržati, kolikor mogoče, mirno in trezno ter dostojno, da ne pridemo kje v kako zamero.« Naznanil je tudi, da je odstopil dosedanji tajnik.

Približevala se je druga svetovna vojna in za povečanje ali gradnjo novega doma ni bilo odločitve niti denarja. Med vojno so se člani razkropili in zato redno delo ni bilo več mogoče. Podatkov o tej dobi ni. Zasedimo jih nekaj let po vojni, ko so ocenjevali vojno škodo. Prva skrb je veljala spet namepravani povečavi doma. Poslali so prošnje za pomoč in kreditiranje na bližnja in republiška telesa. Še med čakanjem na odgovor so kupili poslopje bivše Čevljarske zadruge na Dobračevi ter ga preuredili. Sklenili so pogodbo in se pogodili za 420.000 din (v blagajni so imeli le 25.000). Tako so leta 1952 slavili 50-letnico društva z dvema domovoma. Naslednja leta so veljala skrb-

nemu odplačevanju dolga in sprotnemu popravilu domov. Leta 1956 so razvili nov prapor in zbrali zadosti denarja, da so kupili motorko »apollonia« in čez tri leta še motorko »savica«.

Odločitve, ki so drugič pripeljale do združitve društva na Dobračevi z društvom v Zireh (prvič le za krajši čas), so se po več letih pokazale kot zgrešene, zato je s ponovno razdelitvijo 21. januarja 1970 nastopila nekakšna odjuga in nova poživitev društva, ki mu je pripadal še vod v Račevi. V tem letu nabavljeni avtokombi je pritegnil mladino in zaživelo je vse znova. Leta 1974 smo kupili še en avtokombi za vod v Račevi. Čez dve leti smo naredili že drugi 70 kubični protipožarni bazen na Dobračevi in obnovili prvega pri Hribčerju.

Ugotovili smo, da domova, ki sta drug od drugega oddaljena štiristo metrov, ne ustrezata. Sklenili smo, da zaradi boljše lokacije odkupimo bližnjo Škandrovo hišo in postavimo nov dom, starega pa ponudimo v odkup sosedu — Mizarskemu podjetju. Do odkupa je kmalu prišlo in 16. septembra 1979 so gasilci z vso vnemo porušili dotrajano Škandrovo hišo. S tem je bilo zemljišče pripravljeno, a se je zataknilo pri lo-

Novi gasilski dom na Dobračevi, izročen namenu 18. julija 1982

kaciji. Mnenja so bila deljena: ali naj gradimo dom v industrijski coni ali na pridobljenem prostoru, ki smo ga z odkupom sosedovega zemljišča še povečali na skupnih 1650 m². Vse prejšnje leto in leto 1980 je veljalo skrbem in potom za pridobitev dovoljenj za gradnjo doma na našem zemljišču. Jeseni je prišlo lokacijsko dovoljenje in takoj je bila vložena prošnja za gradbeno dovoljenje; treba pa je bilo investicijo prijaviti tudi SDK. Predračunska vrednost doma je bila pet milijonov din. Podpisali smo pogodbo z gradbenim podjetjem Tehnik iz Škofje Loke; nadzor nad gradnjo je prevzel Lokainvest. Dne 22. aprila 1981 je začel Tehnik graditi dobračevski novi gasilski dom in čez leto dni (7. aprila 1982) je komisija že opravila tehnični pregled novega doma. Ker ni našla večjih pomanjkljivosti, smo kmalu pričakovali uporabno dovoljenje.

Čeprav so člani pomagali s prostovoljnimi deli, je denar pošel in prodati smo morali dom, kupljen pred tridesetimi leti. Tovarna obutve Alpina je vedela, kako pomembno je društvo za kraj, in ker je imela stavbo že v najemu, jo je odkupila. Sleherni posameznik je prispeval nekaj h gradnji doma, krajevna podjetja so namenila del denarja, Požarna skupnost občine Škofja Loka je pripomogla z gotovino in kreditom. Dom, katerega vrednost se je povzpela na deset milijonov din, je ponos kraju.

Glavna slovesnost, ko smo izročili dom namenu 18. julija 1982, gotovo ni bila manj slovesna kot pred osemdesetimi leti. S trudom in mnogimi odpovedmi se je začelo gasilsko društvo na Dobračevi razvijati. Vsa ta dolga leta je raslo, se širilo, bogatilo na izkušnjah z enim samim ciljem — bližnjemu v pomoč.

Alfonz Zajec